

ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΣΤΗ

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

ΤΟΥ

ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ

ΧΡΗΜΑΤΟΣ



ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ
ΕΛΛΑΣ

οργάνωση κατά της διαφθοράς

Σελίδα

- 2 Ουσιαστική αναβάθμιση του ελεγκτικού μηχανισμού
- 3 Χρηματοδότηση και χρήση τραπεζικών λογαριασμών Κρατική χρηματοδότηση
- 4 Χρηματοδότηση από φυσικά και νομικά πρόσωπα Όρια στις δαπάνες υποψηφίων βουλευτών Πόθεν έσχες (“δήλωση της περιουσιακής κατάστασης”) Επέκταση της υπό έλεγχο περιόδου για τους υποψηφίους βουλευτές
- 5 Αποτίμηση προσφορών-δώρεών εις είδος Υποχρέωση δήλωσης προσφορών-δώρεών καθ’ όλη την αιρετή θητεία Βοήθεια κομμάτων σε δημοτικούς-περιφερειακούς συνδυασμούς κατά τις δημοτικές-περιφερειακές εκλογές Δημοσιοποίηση δοσοληψιών εταιρειών διαφήμισης και δημοσκοπήσεων με πολιτικούς
- 6 Τήρηση λογιστικών βιβλίων από τα κόμματα Περιορισμός των μεγάλων εκλογικών περιφερειών Διαφανείς διαδικασίες επιλογής υποψηφίων βουλευτών από τα κόμματα Εύκολη πληροφόρηση πολιτών στους δημοσιευμένους ισολογισμούς κομμάτων Κατάργηση των ειδικών διαδικασιών για υπουργούς και βουλευτές
- 7 Αύξηση κοινοβουλευτικής περιόδου από 4 σε 5 έτη

Προτάσεις για την αντιμετώπιση της διαφθοράς και διαπλοκής μέσω της χρηματοδότησης των πολιτικών και των κομμάτων

Δεκέμβριος 2010

15+43 Προτάσεις της Διεθνούς Διαφάνειας-Ελλάδας για το «πολιτικό χρήμα»

Η Διεθνής Διαφάνεια - Ελλάς καταθέτει 58 συγκεκριμένες προτάσεις για την αντιμετώπιση της διαφθοράς και της διαπλοκής μέσω της χρηματοδότησης των πολιτικών και των κομμάτων. Οι προτάσεις είναι διαρθρωμένες ανά τομέα, όπου έχουν εντοπισθεί προβλήματα.

Οι πιο βασικές από αυτές είναι οι ακόλουθες:

- 1 Αναβάθμιση της Επιτροπής που ελέγχει τις** εκλογικές δαπάνες κομμάτων και υποψηφίων βουλευτών με μέλη που θα έχουν ως αποκλειστική ενασχόληση αυτό το έργο, αλλαγή της σύνθεσης της επιτροπής με απομάκρυνση των βουλευτών, σύνδεση των ελέγχων με ισχυρό ελεγκτικό μηχανισμό και με τις φορολογικές δηλώσεις των υπόχρεων, επιβολή κυρώσεων χωρίς την παρέμβαση της Βουλής με απ' ευθείας παραπομπή στο εκλογοδικείο, κατάργηση των επιμέρους επιτροπών ελέγχου εκλογικών δαπανών.
- 2 Χρηματοδότηση κομμάτων και υποψηφίων** μόνον μέσω ενός και μοναδικού τραπεζικού λογαριασμού ανά κόμμα ή υποψήφιο.
- 3 Υιοθέτηση μεικτής χρηματοδότησης επί τη** βάσει του εκλογικού ποσοστού κάθε κόμματος και κατ' αντιστοιχία προς την ιδιωτική χρηματοδότηση.
- 4 Απαγόρευση χορήγησης δανείων από τις** τράπεζες προς τα πολιτικά κόμματα με εγγύηση την κρατική χρηματοδότηση πέραν του τρέχοντος οικονομικού έτους.
- 5 Χρηματοδότηση και από φυσικά και από** νομικά πρόσωπα για να πάψει η υποκρισία και η χρήση παρένθετων προσώπων με παράλληλη θέσπιση ανώτατου ορίου στις χρηματοδοτήσεις.
- 6 Αλλαγή του «πόθεν έσχες» με έμφαση** στον τρόπο απόκτησης της περιουσίας των υπόχρεων και όχι στην απλή αποτύπωση της περιουσιακής κατάστασης.
- 7 Επέκταση υποχρέωσης γνωστοποίησης των** προσφορών εις είδος/δωρεών καθ' όλη τη διάρκεια της αιρετής θητείας ενός προσώπου.
- 8 Δημοσιοποίηση της οικονομικής και εις** είδος βοήθειας που προσφέρουν τα πολιτικά κόμματα σε δημοτικούς περιφερειακούς συνδυασμούς.
- 9 Δημοσιοποίηση δοσοληψιών πολιτικών** με διαφημιστικές εταιρείες και εταιρείες δημοσκοπήσεων.
- 10 Τήρηση λογιστικών βιβλίων Γ' κατηγορίας από** τα πολιτικά κόμματα.
- 11 Ανακατανομή του εκλογικού χάρτη ούτως** ώστε κάθε εκλογική περιφέρεια να εκλέγει το πολύ 4-6 βουλευτές.
- 12 Θέσπιση “νόμου Λειτουργίας των κομμάτων”** με τον οποίον θα προβλέπεται η δημοκρατική λειτουργία των κομμάτων, η διαφανής οικονομική διαχείριση και ο τρόπος επιλογής των υποψηφίων βουλευτών κατά τρόπο που το δικαίωμα αυτό να ανήκει στους πολίτες που ενδιαφέρονται ή στα μέλη του κόμματος ή στα μέλη και σε όσους πρόσκεινται φιλικά στο κόμμα.
- 13 Εύκολη πληροφόρηση πολιτών στους** δημοσιευμένους ισολογισμούς κομμάτων και στους απολογισμούς των υποψηφίων.
- 14 Κατάργηση των ειδικών διαδικασιών για** υπουργούς και βουλευτές.
- 15 Αύξηση κοινοβουλευτικής περιόδου** από 4 σε 5 έτη.

Ουσιαστική αναβάθμιση του ελεγκτικού μηχανισμού

Κατ' εφαρμογή του άρθρου 29.2 του Συντάγματος που προβλέπει ότι «ο έλεγχος των εκλογικών δαπανών των κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών διενεργείται από ειδικό όργανο» θεσπίσθηκε μία επιτροπή που απαρτίζεται από έναν βουλευτή, εκπρόσωπο κάθε κόμματος ή συνασπισμού κομμάτων που εκπροσωπείται στη Βουλή, καθώς και από έναν Σύμβουλο της Επικρατείας, έναν Αρεοπαγίτη και έναν Σύμβουλο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, οι οποίοι ορίζονται με κλήρωση από τις Ολομέλειες των αντίστοιχων Δικαστηρίων. Της Επιτροπής προεδρεύει Αντιπρόεδρος της Βουλής (άρθρο 21 του Ν. 3023/2002). Η Επιτροπή πρέπει να αναβαθμισθεί ριζικά για να μπορέσει να επιτελέσει το έργο της.

Προτείνεται

- 1 **Να αλλάξει η σύνθεση της Επιτροπής και να μη συμμετέχουν σε αυτήν βουλευτές.**
- 2 **Τα μέλη να έχουν αποκλειστική ενασχόληση με την Επιτροπή.**
- 3 **Να στηριχθεί το έργο της Επιτροπής με ισχυρό ελεγκτικό μηχανισμό.**
- 4 **Η επιλογή των μελών να γίνεται από την Ολομέλεια της Βουλής.**
- 5 **Να θεσπισθεί πενταετής θητεία των μελών της Επιτροπής καθώς και η υποχρέωση των μελών ότι δεν θα θέσουν υποψηφιότητα σε βουλευτικές, ευρωβουλευτικές, δημοτικές και περιφερειακές εκλογές για μία περίοδο πέντε (5) ετών από τη λήξη της θητείας τους.**
- 6 **Να γίνεται πλήρης έλεγχος των οικονομικών των κομμάτων και βουλευτών (σήμερα γίνεται δειγματοληπτικός έλεγχος).**
- 7 **Να γίνεται διαρκής έλεγχος στα οικονομικά των αιρετών καθ' όλη τη διάρκεια της αιρετής θητείας τους και όχι μόνον μετά τις εκλογές**
- 8 **Οι δηλώσεις των υπόχρεων που γίνονται στην Επιτροπή να συνδεθούν άμεσα με τη φορολογική δήλωση.**
- 9 **Να αυξηθούν οι αρμοδιότητες της Επιτροπής (π.χ. εξέταση καταγγελιών πολιτών* όχι μόνον έλεγχος νομιμότητας αλλά και έλεγχος επί της ουσίας).**
- 10 **Η Επιτροπή να προτείνει την επιβολή κυρώσεων, περιλαμβανομένης και της έκπτωσης από το βουλευτικό αξίωμα, απ' ευθείας στο Εκλογοδικείο και όχι στη Βουλή.**
- 11 **Να καταργηθούν οι ασφυκτικές προθεσμίες για ολοκλήρωση ελέγχου σε ισολογισμούς**

κομμάτων και προεκλογικές δαπάνες υποψηφίων βουλευτών.

- 12 **Να δημοσιοποιείται η ετήσια έκθεση για το έργο της Επιτροπής Ελέγχου απ' ευθείας στις αρμόδιες διωκτικές αρχές (εισαγγελέας) χωρίς την παρέμβαση της Βουλής.**
- 13 **Να καταργηθούν όλες οι επιμέρους επιτροπές οι οποίες προβαίνουν σε έλεγχο δαπανών και εκλογικών παραβάσεων και οι αρμοδιότητές τους να περάσουν στην αναβαθμισμένη κεντρική Επιτροπή (π.χ. δεν έχουμε Συνηγόρους του Πολίτη ανά νομό κ.α.). Χρειάζονται μόνιμα όργανα με εξειδίκευση στον έλεγχο και όχι περιστασιακά όργανα που απαρτίζονται από ανθρώπους που αντιμετωπίζουν το συγκεκριμένο έργο ως πάρεργο της κυρίας απασχόλησής τους.**
Πιο συγκεκριμένα
- 14 **Να καταργηθούν οι Τοπικές Επιτροπές Ελέγχου Εκλογικών Παραβάσεων που έχουν συσταθεί με το άρθρο 21 (παράγραφος 9) του ν. 3023/2002 στην έδρα κάθε Νομού. Οι επιτροπές στελεχώνονται από μη ειδικούς (Πρόεδρος είναι ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας και μέλη εκπρόσωποι κομμάτων) και δεν έχουν επιδείξει μέχρι σήμερα οποιοδήποτε έργο.**
- 15 **Να καταργηθούν οι δεκατρείς «Επιτροπές Ελέγχου Δαπανών και Εκλογικών Παραβάσεων» που προβλέπονται στο Νόμο 3870/2010 (άρθρο 12) για τις δημοτικές και περιφερειακές εκλογές. Στην κάθε επιτροπή προεδρεύει δικαστικός λειτουργός (και μετέχουν ως μέλη ένας εκπρόσωπος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, του ΣΔΟΕ και της ΤΕΔΚ / ΕΝΑΕ). Τα μέλη της επιτροπής έχουν παράλληλα με τα άλλα έργα τους και τον έλεγχο των οικονομικών των συνδυασμών και των υποψηφίων και των εκλογικών παραβάσεων.**

Χρηματοδότηση και χρήση τραπεζικών λογαριασμών

Ως έσοδα των πολιτικών κομμάτων θεωρούνται, τα ποσά που συγκεντρώνονται από:

- α** την κρατική χρηματοδότηση και
 - β** κάθε άλλη πηγή και ιδίως από:
 - τακτικές και έκτακτες εισφορές μελών, βουλευτών και φίλων,
 - οικονομικές εξορμήσεις,
 - δωρεές,
 - δάνεια,
 - μερίσματα,
 - τόκους,
 - την εκμετάλλευση της κινητής ή ακίνητης περιουσίας τους
 - οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα.
- Αντιστοίχως, έσοδα των υποψηφίων βουλευτών είναι τα ποσά που χορηγούνται σε αυτούς, κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου για τις ανάγκες της. Σύμφωνα με το νόμο 3023 διακινούνται υποχρεωτικώς μέσω τραπεζικών λογαριασμών
- α** τα έσοδα και οι δαπάνες των πολιτικών κομμάτων σε ποσοστό τουλάχιστον 80% του ετήσιου ύψους τους (άρθρο 5, παρ. 5) και
 - β** των υποψηφίων βουλευτών σε ποσοστό τουλάχιστον 60% του συνολικού ύψους τους (άρθρο 6, παρ. 3).
- Ο περιορισμός στο 80% και στο 60% αντιστοίχως για κόμματα και βουλευτές δίνει τη δυνατότητα αδιαφανών συναλλαγών.

Δύο παρατηρήσεις

- 1** Κατά τις τελευταίες αμερικανικές προεδρικές εκλογές ο Μπάρακ Ομπάμα συνέλεξε ένα τεράστιο ποσό μέσα από τα μηνύματα κινητών τηλεφώνων. Οι υποστηρικτές του έστειλαν μικρά ποσά της τάξης των 1-10 δολαρίων μέσω του λογαριασμού του κινητού τους. Θα ήταν λάθος να απαγορευθούν παρόμοιες μορφές σύγχρονης χρηματοδότησης.
- 2** Κατά την προεκλογική περίοδο είθισται οι υποψήφιοι να διέρχονται από καφενεία χωριών και να συνομιλούν με τον κόσμο. Στο τέλος κερνούν τους παρισταμένους πληρώνοντας μικροποσά της τάξης των 20-80 ευρώ. Είναι αναποτελεσματικό να ζητήσουμε από τους υποψηφίους να διακόψουν αυτήν την πρακτική που σε τελική ανάλυση είναι και ένας από τους ελάχιστους τρόπους όπου ο υποψήφιος έρχεται σε επαφή με τους ψηφοφόρους τους. Είναι επίσης άτοπο να δίνουν οι υποψήφιοι τραπεζική επιταγή για τέτοια ποσά. Θα υπάρξει ευρεία καταστρατήγηση.

Προτείνεται

- 16** **Να είναι αποδεκτή η χρηματοδότηση** κομμάτων και υποψηφίων μόνον:
 - με ονομαστικές καταθέσεις σε έναν και μοναδικό τραπεζικό λογαριασμό ανά κόμμα ή υποψήφιο.
 - με όποια άλλη μέθοδο επιτρέπει τη σύνδεση του προσφερομένου ποσού με κάποιο φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο μπορεί να ταυτοποιηθεί (π.χ. κινητά τηλέφωνα, εκπαιδευτική ή πιστωτική κάρτα ιδιωτικών επιχειρήσεων για τα μέλη).
- 17** **Όλα τα έσοδα θα πρέπει να καταλήγουν σε** έναν και μοναδικό τραπεζικό λογαριασμό ανά κόμμα ή υποψήφιο. Οι δαπάνες υποψηφίων βουλευτών για συνολικό ποσόν ύψους xxxxx ευρώ (π.χ. 5.000 ευρώ) να αφαιρούνται από τον τραπεζικό λογαριασμό και να επιβεβαιώνονται από ταμειακές αποδείξεις και από το ημερολόγιο της καθημερινής καταβολής των ποσών μέχρι συμπληρώσεως του συνολικού ποσού.

Κρατική χρηματοδότηση - Προβλήματα

Η κρατική χρηματοδότηση με αποκλειστικό κριτήριο το ποσοστό που έλαβε ένα κόμμα στις πολιτικές εκλογές ή στις ευρωεκλογές, δημιουργεί άνισες συνθήκες υπέρ των υπάρχοντων κομμάτων και κατά νέων κομμάτων που εισέρχονται στην πολιτική σκηνή. Τα πολιτικά κόμματα έχουν δώσει ως εγγύηση σε τράπεζες την χρηματοδότηση που εκτιμούν ότι θα λάβουν τα επόμενα έτη μέχρι και το 2016 σε κάποιες περιπτώσεις.

Προτείνεται

- 18** **Να υιοθετηθεί σύστημα μεικτής** χρηματοδότησης. Πέραν της κρατικής χρηματοδότησης που θα δίνεται σε κάποιο κόμμα επί τη βάση του αριθμού των ψήφων που έλαβε στις τελευταίες εκλογές, να υπάρχει και ένα τμήμα ιδιωτικής χρηματοδότησης. Η κρατική χρηματοδότηση να είναι ανάλογη της ιδιωτικής χρηματοδότησης που λαμβάνει ένα κόμμα. Π.χ. ένας πολίτης εισφέρει στο Α κόμμα ποσόν ύψους 5.000 ευρώ. Το ποσόν αυτό δηλώνεται στη φορολογική δήλωση και εκπίπτει ολόκληρο από το φορολογητέο εισόδημα. Το κράτος να καταβάλλει στο Α κόμμα ισόποσο της εισφοράς του πολίτη.
- 19** **Να απαγορευθεί η χορήγηση δανείων από** τις τράπεζες προς τα πολιτικά κόμματα με εγγύηση την κρατική χρηματοδότηση πέραν του τρέχοντος οικονομικού έτους.

Χρηματοδότηση από φυσικά και νομικά πρόσωπα

Σύμφωνα με το υπάρχον νομοθετικό πλαίσιο απαγορεύεται η χρηματοδότηση κομμάτων και υποψηφίων από αλλοδαπούς, νομικά πρόσωπα εν γένει και από ιδιοκτήτες εντύπων ή ραδιοτηλεοπτικών σταθμών.

Προτείνεται

- 20** **Να επιτραπεί η χρηματοδότηση και από νομικά πρόσωπα για να πάψει η υποκρισία και η χρήση παρένθετων προσώπων.**
- 21** **Να θεσπισθεί ανώτατο όριο στις χρηματοδοτήσεις από φυσικά ή νομικά πρόσωπα για να αποτραπεί η εξάρτηση από ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο.**
- 22** **Έκπτωση του ποσού που θα προσφέρεται προς τα πολιτικά κόμματα από το φορολογητέο εισόδημα.**

Όρια στις δαπάνες υποψηφίων βουλευτών

Οι υποψήφιοι βουλευτές είναι υποχρέωμένοι να τηρούν κάποια όρια στις δαπάνες που προβαίνουν κατά την προεκλογική περίοδο. Τα όρια αυτά είναι ευθέως ανάλογα του μεγέθους της εκλογικής περιφέρειας στην οποία κατέρχονται.

Προτείνεται

- 23** **Από τη στιγμή που υπάρχει πλήρης έλεγχος στα οικονομικά των υποψηφίων βουλευτών, να καταργηθούν τα όρια που υπάρχουν στις δαπάνες των υποψηφίων κατά την προεκλογική περίοδο.**

Πόθεν έσχες

(“δήλωση της περιουσιακής κατάστασης”)

- Οι διατάξεις για τις δηλώσεις περιουσιακής κατάστασης που είναι ευρύτερα γνωστές ως “πόθεν έσχες” ασχολούνται αποκλειστικά με το “έσχες” και όχι με το πόθεν, δηλαδή αποτυπώνουν την περιουσιακή κατάσταση του υπόχρεου προς δήλωση και όχι πώς απέκτησε την περιουσία του.
- Σε νομοσχέδιο του υπουργείου Δικαιοσύνης για την αλλαγή του ν. 3213/2003 υπάρχει πρόβλεψη στο άρθρο Ι που δίνει τη δυνατότητα στον Υπουργό Δικαιοσύνης να απαιτεί από την Επιτροπή Ελέγχου «εξατομικευμένο έλεγχο» της δήλωσης «πόθεν έσχες» συγκεκριμένου προσώπου .

Προτείνεται

- 24** **Να απλοποιηθεί η καταγραφή του πόθεν έσχες και να υπάρχει η υποχρέωση της ανάρτησης σε ειδικό διαδικτυακό τόπο όλων των «πόθεν έσχες» των αιρετών.**
- 25** **Να δοθεί έμφαση στον τρόπο απόκτησης της περιουσίας των υπόχρεων και όχι στην απλή αποτύπωση της περιουσιακής κατάστασης.**
- 26** **Να υπάρχουν διασταυρώσεις στοιχείων με τις φορολογικές δηλώσεις και άμεση πρόσβαση της Επιτροπής Ελέγχου στα φορολογικά στοιχεία των υπόχρεων.**
- 27** **Η διερεύνηση εξατομικευμένων καταγγελιών να υποβάλλεται απ’ ευθείας στην Επιτροπή Ελέγχου η οποία και θα προβαίνει στον έλεγχο. Ο Υπουργός Δικαιοσύνης (ή οποιοδήποτε άλλο πολιτικό πρόσωπο) δεν πρέπει να παρεμβαίνει σε αυτή τη διαδικασία.**

Επέκταση της υπό έλεγχο περιόδου για τους υποψηφίους βουλευτές

Η τυπική προεκλογική περίοδος στην Ελλάδα είναι μικρή. Μπορεί να είναι από 21 έως 42 ημέρες (η προεκλογική περίοδος αρχίζει από τη δημοσίευση του διατάγματος διάλυσης της Βουλής -δηλαδή εντός 30 ημερών από τη λήξη της βουλευτικής περιόδου ή τη διάλυση της Βουλής- ή τη δωδέκατη ημέρα πριν την κατά το άρθρο 53 παράγραφο Ι του Συντάγματος λήξη της βουλευτικής περιόδου -δηλαδή 42 ημέρες πριν τη διεξαγωγή των εκλογών-. Άρθρο 31 του Π.Δ. 351/2003).

Σύμφωνα με το Νόμο 3023/2002

- 1** Έσοδα των υποψηφίων βουλευτών, για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου, είναι τα ποσά που χορηγούνται σε αυτούς, κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου για τις ανάγκες της.
- 2** Δαπάνες των υποψηφίων βουλευτών, για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος, είναι τα ποσά που διαθέτουν οι υποψήφιοι βουλευτές κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου για τις ανάγκες της (άρθρο 6). Συνήθως, ένας υποψήφιος βουλευτής έχει προβεί σε δαπάνες πολύ καιρό πριν την επίσημη έναρξη της προεκλογικής περιόδου. Το μόνο που προβλέπεται επί του θέματος είναι ότι “ως εκλογικές δαπάνες μπορεί να θεωρηθούν και ποσά που καταβλήθηκαν πριν από την προκήρυξη των εκλογών, εφόσον από τα οικεία παραστατικά προκύπτει ότι τα ποσά αυτά σχετίζονται άμεσα με την κάλυψη εκλογικών αναγκών” (άρθρο 6, Ν. 3023/2002).

Προτείνεται

28 Η υποχρέωση των υποψηφίων βουλευτών

να δημοσιοποιούν και να καταθέτουν στην Επιτροπή Ελέγχου όλα τα ποσά που έχουν δαπανήσει ένα εξάμηνο πριν τη διεξαγωγή των εκλογών.

29 Η υποχρέωση να τηρούν τραπεζικό

λογαριασμό αποκλειστικά για τα χρήματα που δαπανούν για την προεκλογική τους εκστρατεία, ασχέτως ενάρξεως του χρόνου της προεκλογικής περιόδου. Είναι αυτονόητο ότι οι κυρώσεις που αναφέρονται στο νόμο για ψευδείς δηλώσεις δαπανών κατά την προεκλογική περίοδο παραμένουν.

Αποτίμηση προσφορών-δωρεών εις είδος

Συχνές κατά την προεκλογική περίοδο είναι οι παροχές και διευκολύνσεις εις είδος υπέρ των υποψηφίων βουλευτών και των κομμάτων. Η μοναδική πρόβλεψη του Νόμου 3023/2002 είναι ότι στις εκλογικές δαπάνες περιλαμβάνεται “η αξία των αποτιμώμενων σε χρήμα παροχών και διευκολύνσεων” προς το κόμμα ή τον υποψήφιο βουλευτή.

Προτείνεται

30 Η ακριβής και λεπτομερής καταγραφή των

παροχών και διευκολύνσεων εις είδος

- από τους υποψηφίους βουλευτές κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου
- από τους βουλευτές κατά τη διάρκεια της βουλευτικής τους θητείας.
- από τα πολιτικά κόμματα.

31 Η χρηματική αποτίμηση των παροχών και

διευκολύνσεων θα γίνεται σύμφωνα με τις τιμές της αγοράς από την Επιτροπή Ελέγχου.

32 Στην αποτίμηση περιλαμβάνεται και η

εργασία που παρέχουν δημόσιοι υπάλληλοι αποσπασμένοι σε γραφεία υποψηφίων βουλευτών κ.λ.π. Εξαιρείται η εργασία εθελοντών.

Υποχρέωση δήλωσης προσφορών-δωρεών καθ’ όλη την αιρετή θητεία

Πλην της προεκλογικής περιόδου, δεν υπάρχουν για τους αιρετούς κάποιες ειδικές υποχρεώσεις που να επιβάλουν γνωστοποίηση και έλεγχο των προσφορών-δωρεών εις είδος κατά τη διάρκεια της θητείας τους.

Ο Ν. 3213/2003 (δήλωση και έλεγχος περιουσιακής κατάστασης βουλευτών, δημόσιων λειτουργών και υπαλλήλων, ιδιοκτητών μέσων μαζικής ενημέρωσης και

άλλων κατηγοριών προσώπων) αναφέρεται μόνον σε χρηματικά ποσά και ακίνητη περιουσία ή συγκεκριμένες κατηγορίες κινητής περιουσίας (π.χ. αυτοκίνητα, σκάφη).

Προτείνεται

33 Να επεκταθούν οι υποχρεώσεις

γνωστοποίησης και ελέγχου των προσφορών εις είδος/δωρεών καθ’ όλη τη διάρκεια της αιρετής θητείας ενός προσώπου.

Βοήθεια κομμάτων σε δημοτικούς-περιφερειακούς συνδυασμούς κατά τις δημοτικές-περιφερειακές εκλογές

Αν και είναι γνωστό τοις πάσι ότι τα πολιτικά κόμματα στηρίζουν οικονομικά δημοτικούς και περιφερειακούς συνδυασμούς καθώς και υποψηφίους προσκεϊμένους προς αυτά, στο νομοσχέδιο του Υπουργείου Εσωτερικών για τις δημοτικές και περιφερειακές εκλογές δεν αναφέρεται κάτι για αυτό το θέμα.

Προτείνεται

34 Η θέσπιση υποχρέωσης των κομμάτων και

τοπικών συνδυασμών και υποψηφίων να δημοσιοποιούν τη στήριξη σε χρήμα και κυρίως σε είδος, περιλαμβανομένης και της αμειβόμενης εργασίας από κομματικά στελέχη και δημοσίους υπαλλήλους.

Δημοσιοποίηση δοσοληψιών εταιρειών διαφήμισης, δημοσκοπήσεων με πολιτικούς

Ένα μεγάλο τμήμα της προεκλογικής δαπάνης των κομμάτων και υποψηφίων βουλευτών κατευθύνεται πλέον προς τις εταιρείες δημοσκοπήσεων, στρατηγικής, επικοινωνίας, διαφημιστικής προβολής, δικτυώσεως με τα ΜΜΕ κ.λ.π. Η δαπάνη αυτή δεν εξαντλείται μόνον κατά την προεκλογική περίοδο αλλά είναι σταθερή καθ’ όλη τη διάρκεια του έτους.

Προτείνεται

35 Διαφημιστικές εταιρείες, εταιρείες

δημοσκοπήσεων, εταιρείες μέσων μαζικής ενημέρωσης οφείλουν να αποστέλλουν ετησίως προς την Επιτροπή Ελέγχου το περιεχόμενο και την οικονομική αποτίμηση όλων των δοσοληψιών που έχουν με κόμματα, υποψηφίους βουλευτές και βουλευτές (εκλεγμένους ή μη). Αντιστοίχως, πρέπει να υπάρχουν κυρώσεις σε περίπτωση μη τήρησης της συγκεκριμένης υποχρέωσης.

Τήρηση λογιστικών βιβλίων από τα κόμματα

Ο Ν. 3023/2002, ενώ προβλέπει την τήρηση βιβλίων από τα κόμματα για τα έσοδα και έξοδά τους, δεν προσδιορίζει τον τρόπο λογιστικής τήρησης των βιβλίων. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα κατά το παρελθόν να παρουσιασθούν χειρόγραφες καταστάσεις ως αντίγραφα από λογιστικά βιβλία κομμάτων.

Προτείνεται

36 Τα πολιτικά κόμματα να τηρούν λογιστικά

βιβλία με βάση τη διπλογραφική μέθοδο (βιβλία Γ'κατηγορίας).

Η πλήρης μηχανογράφηση των στοιχείων είναι αυτονόητη.

37 Τα βιβλία να ελέγχονται ετησίως από την

Επιτροπή Ελέγχου και τα αποτελέσματα να δημοσιοποιούνται στο διαδίκτυο.

Περιορισμός των μεγάλων εκλογικών περιφερειών

Η ύπαρξη μεγάλων εκλογικών περιφερειών με ενδεικτικότερο παράδειγμα προς αποφυγή αυτό της Β' εκλογικής περιφέρειας Αθηνών αυξάνει τα έξοδα προβολής ενός υποψηφίου και δημιουργεί πρόσφορο έδαφος για τη μεσολάβηση άλλων μηχανισμών (π.χ. η συστηματική προβολή από τα ΜΜΕ)

Προτείνεται

38 Η ανακατανομή του εκλογικού χάρτη ούτως

ώστε κάθε εκλογική περιφέρεια να εκλέγει το πολύ 4-6 βουλευτές.

Διαφανείς διαδικασίες επιλογής υποψηφίων βουλευτών από τα κόμματα

Η σωστή επιλογή των υποψηφίων βουλευτών από τα κόμματα είναι ένας σημαντικός παράγοντας αδιαφάνειας. Σήμερα είναι αποδεκτό ότι τουλάχιστον τα δύο μεγάλα κόμματα εξουσίας έχουν ουσιαστικά εκκωρήσει το δικαίωμα της τελικής κρίσης για τους υποψηφίους βουλευτές στον πρόεδρο του κόμματος.

Προτείνεται

39 Η θέσπιση "νόμου λειτουργίας των κομμάτων"

με τον οποίον θα προβλέπεται η δημοκρατική λειτουργία των κομμάτων, η διαφανής οικονομική διαχείριση και ο τρόπος επιλογής των υποψηφίων βουλευτών κατά τρόπο που το δικαίωμα αυτό να ανήκει:

- στους πολίτες που ενδιαφέρονται ή
- στα μέλη του κόμματος ή
- στα μέλη και όσους πρόσκεινται φιλικά προς ένα συγκεκριμένο κόμμα.

40 Ο νόμος αυτός να περιέχει και άλλα θέματα,

όπως κανόνες συμπεριφοράς, κανόνες αποδοχής δώρων κλπ. (πχ. όπως συμβαίνει στη Γερμανία, Βρετανία).

Εύκολη πληροφόρηση πολιτών στους δημοσιευμένους ισολογισμούς κομμάτων

Για την ενημέρωση των πολιτών

Προτείνεται

41 Να αναρτώνται στο διαδίκτυο και κατά

προτίμηση στον δικτυακό τόπο της Επιτροπής Ελέγχου:

- οι ετήσιοι προϋπολογισμοί, ισολογισμοί και απολογισμοί των κομμάτων (με παράλληλη ποινή τη μείωση της κρατικής χρηματοδότησης κατά ποσοστό 15% σε περίπτωση που παραλείπονται ουσιώδη στοιχεία).
- τα οικονομικά των δημοτικών και περιφερειακών παρατάξεων.
- οι ετήσιες εκθέσεις της Επιτροπής Ελέγχου για τον έλεγχο των λογιστικών βιβλίων των κομμάτων καθώς και το πόρισμα των ορκωτών ελεγκτών για τα έξοδα των υποψηφίων βουλευτών.
- η ετήσια χρηματοδότηση των κομμάτων από το κράτος.
- οι δηλώσεις περιουσιακής κατάστασης βουλευτών, υπουργών, υφυπουργών, γενικών και ειδικών γραμματέων, δημαρχών, περιφερειαρχών και γενικώς όλων των προσώπων που ασκούν δημόσιο λειτουργήμα και περιγράφεται στο άρθρο 2 του Ν. 3213/2003 (ΦΕΚ 309/Α' / 31-12-2003).

Κατάργηση των ειδικών διαδικασιών για υπουργούς και βουλευτές

Αν και απαιτείται συνταγματική αναθεώρηση, πρέπει να επισημανθεί η ανάγκη για κατάργηση των ειδικών διαδικασιών που υπάρχουν και περιορίζουν την άσκηση δίωξης κατά όσων διατελούν ή διετέλεσαν μέλη της Κυβέρνησης ή Υφυπουργοί για ποινικά αδικήματα που τέλεσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, μέχρι το πέρας της δεύτερης τακτικής συνόδου της βουλευτικής περιόδου που αρχίζει μετά την τέλεση του αδικήματος.

Προτείνεται

42 Η θέσπιση των ίδιων προθεσμιών που ισχύουν

για όλους τους πολίτες για τα ποινικά που τέλεσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους όσοι διετέλεσαν μέλη της Κυβέρνησης ή Υφυπουργοί.

Αύξηση κοινοβουλευτικής περιόδου από

4 σε 5 έτη

Απαιτείται συνταγματική αναθεώρηση

Προτείνεται

43 Η αύξηση της Κοινοβουλευτικής περιόδου από

τα 4 στα 5 χρόνια, που θα μείωνε το κόστος της Δημοκρατίας και κατά τεκμήριο τις εξαρτήσεις του πολιτικού προσωπικού.

Την επιμέλεια της έρευνας είχε εκ μέρους της Διεθνούς Διαφάνειας-Ελλάδος (ΔΔ-Ε) ο κ. Άγγελος Συρίγος, δικηγόρος, και επ. καθηγητής διεθνούς δικαίου στο Πάντειο Πανεπιστήμιο με την πολύτιμη βοήθεια του διευθυντή του ΔΔ-Ε κ. Άρι Συγγρού. Κατά τη διάρκεια της έρευνας και της διαβουλεύσεως που ακολούθησε βοήθησαν (χωρίς απαραίτητως να συμφωνούν με το τελικό αποτέλεσμα) οι ακόλουθοι (με αλφαβητική σειρά):

Νίκος Αλιβιζάτος

Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών

Άννα Δαμάσκου

Δικηγόρος

Έφη Καλλιγά

Αρχιτέκτονας, τ. Πρόεδρος Σώματος

Ελληνικού Οδηγισμού

Νίκος Κωνσταντόπουλος

Πρώην υπουργός

Πάσχος Μανδραβέλης

Δημοσιογράφος

Στέφανος Μάνος

Πρώην υπουργός

Παντελής Οικονόμου

Βουλευτής

Αντώνης Παπαγιαννίδης

Δημοσιογράφος

Αλέκος Παπαδόπουλος

Πρώην υπουργός

Γεώργιος Παπαδόπουλος

Τ. βουλευτής

Βένια Παπαθανασοπούλου

Δικηγόρος

Προκόπης Παυλόπουλος

Βουλευτής

Λεάνδρος Ρακιντζής

Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης

Ευριπίδης Στυλιανίδης

Βουλευτής

Θεοδόσης Τάσιος

Καθηγητής

Νίκος Τραυλός

Καθηγητής

Βιργινία Τσουδερού

Πρώην υπουργός

Κωστής Χατζηδάκης

Βουλευτής

Χρήστος Χατζηεμμανουήλ

Καθηγητής Πανεπιστημίου Πειραιώς

Κώστας Χρυσόγονος

Καθηγητής Αριστοτελείου Παν.Θεσσαλονίκης

Γιώργος Νικολού

Υποψήφιος Διδάκτωρ Νομικής

Η Διεθνής Διαφάνεια-Ελλάς τους ευχαριστεί.

Για την κατάρτιση των προτάσεων χρησιμοποιήθηκε και η τρίτη έκθεση της επιτροπής GRECO του Συμβουλίου της Ευρώπης που υιοθετήθηκε στις 11 Ιουνίου 2010 με αντικείμενο τη διαφάνεια στη χρηματοδότηση κομμάτων.

ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΣΤΗ

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

ΤΟΥ

ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ

ΧΡΗΜΑΤΟΣ



ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ
ΕΛΛΑΣ

οργάνωση κατά της διαφθοράς